

(փոքրին) ընթերցման եւ մեկնութեան նուիրումն են. Պր. Հեղինակը յայտնում է ընթեռնելու այս կնիքն. Ըստ այս ընթերցման՝ կնիքը ըլլալու է «Մեծ Թագաւոր Մուսալի(ի)ու, որդի Տարհուլարայի, անուն Վոսմանյ (վոսմանէն) Թագաւորին» կը շնորհաւորենք Պր. Բաւանջեանին հոս հրապարակաւ, եւ կը խոստանանք թերթիս յաջորդ թուերն մէկուն մէջ անոր նոր առիթ մ'ալ ընծայելու, մտղծելով ի սրտանց մի եւ նոյն յաջորդութիւնը:

142. Դ. Հանքերնմ: Ազնու-է-բու-նի-նալ պաշտ-աւոր-նի-նալ (ի-բ-ն) է Տափաշաբ: Ըստ ինքեան տեղւոյնք մատեանս քննադատելը, այնու որ յայկական մատեանագրութեան եւ ոչ շղորթեանի վրան, ի բաց առեալ այն պարագան որ հայանուն հեղինակ մ'ունի սակայն բոտ մանաւոր ինդոսնաց պատուական Հեղինակին՝ ի հրատարակենք հոս նոյնն, առանց մանաւոր խորհրդածութեանց, այսչափ միայն բերելով՝ թէ ընթերցողին վրայ այն ազդեցութիւնը կ'ընէ՝ իբր թէ կը զգուշացնէ ընթերցողն այս եւրոպական, օտար ընկերութեանց քովը ապահովագրուելէ, այն պատճառաւ որ ասոց զորմատարներն իրենց աննական օգուտը միայն փնտռելով՝ ամեն հարաւոր պատրուակներով եւ միջնորդութեանք իրենց զեպաններուն՝ ի դիպել առ թիւ՝ կը խուսափեն դաշամբ առհմանուած գրամն հատուցանելէ, զոր կարծես ապացուցանելու համար՝ երկու ցաւակը օրինակներ յաւալը կը բերէ:

Բաց աստի՝ ընդունած ենք շնորհակալութեամբ Մալխասեանցի՝ Հորոտ-Մօրոտ, Վարդաւոր Հեկոնց, Ա. Չօպանեանի՝ la litterature arménienne (ի թերթիս Revue Encyclopédique Larousse, թիւ 260 եւ 261), Տ. Գալիբեանցի՝ օղբ եւ կեանքը, Margoliouthի եւ Տիւրքմենեանի՝ Գործնական Համարակալութիւնը, որոց վրայ յաջորդ թուով կը խօսիք:



ԱՅԴՈՒՅԻՆ ԹՐԹԹԻՆԻ ԺԱՂԵՒՓՈՒՆՔ

1. Օգնութիւն հայ աղքատ ուսանողներու: — 2. «Բիւրան», լրագիր եւ Ա. Մէլիքի Հնագիտութիւնը: — 3. «Սոյսիսիս» խափարուն: — 4. Մովսիսի Յոսեանցուն պաշտպանները: — 5. «Մնահտ» հրատարակեալ:

1. Օրին-նի-նալ հայ աղքատ ուսանողներու: Ղազ. Պետրոսեան՝ Մոսկուայի հայ ուսանողներուն անուամբ Մշակի մէջ (թ. 186) կը յայտնէ իւր խորին շնորհակալութիւնը Պր. Յովհաննիսեանցին, Ա. Զօրարեանցի եւ Յ. Սունդուակեանցի՝ որոնք իրենց ծանօթից ջրհանին մէջ փողոված են իբր 150 բուրլի յօդուս վերայիեալ հայ ուսանողաց համար: Ա՛ր էր թէ այսպիսի բարերարներ յաճախ գտնուէին, պատուաւոր բոլոր աղքատ ուսանողաց երբեմն շնորածուելու չափ տառապանքներն ամբեցելու համար:

2. «Բիւր-ն», լրագիր եւ Ա. Մէլիքի Հնագիտութիւն, Պր. Մ. Մէլիքի վերայիեալ (երես 377) գործոյն հայերէն թարգմանութիւնը կու տայ «Բիւրան», լրագիր՝ հեղինակին գրաւոր թոյլտուութեամբն Առ. այսմ (թիւ 37, 38) առնչեմն ունինք միայն առաջին հատուածը: Թարգմանութիւնը, որ ընդհանրապէս բաւական աղտոտուած է, նաեւ համառոտուած, կ'երեւայ թէ շատ տեղ մութ պիտի մնայ ընթերցողներուն կամ անիմանալի, թէ եւ Յրգ. Թարգմանիչն անուշադասակցած է իւր գարծը: Երբ բերականակաւ տարբաց նկատմամբ բուսի՝ «ձեւերու զոգնութեան» չենք կարծել որ ընդամենը parallelisme բնական իմացութիւն. թերեւս լաւ եւս էր՝ զոգնութեան: Complexe որ է բազմամասն՝ կ'երեւայ թէ իբրեւ complice անուանու եւ բոտ այմ հ՛յ. Բարգ թարգմանուած է: Մէլիքի՝ մեր ուս, որ, եւ բաւերը կոչեր է anaphoriques որ է՝ վերաբերական. չգիտենք թէ ինչ մտքը թարգմանելը կ'ընեն անուն տուած է ասանց, անշուշտ՝ բազմաբնակաւ՝ anaphore anaphoriques որ է՝ վերաբերական ձեւին անունն շփոթելով: Կոչուած թիւնցը նոյր գերանունները կոչեր է՝ identité — նշանակութիւն, այլ ոչ նշանակութիւն, ինչպէս հ՛յ. Թարգմանութեան մէջ կը կարդացուի: Մեզի ամենեւեմ կը մնայ՝ Apocalypse — Եպոկալիսիս՝ Յովհաննու բառին անկեղծութիւնը թարգմանուած ըլլալը, Հայերէն գիտնորդներն համար բութ է հեղինակը. թէ ցուցականներն ինչ ծամբով (ինչ ծրագրով) հետազոտուի՝ է՝ արդէն լեզուն ինքնին կը ցուցնէ. — մենք այս խօսքը այսպէս տարօրինակ կը գտնենք թարգմանած. «Հայերէնի ցուցականներու հետազոտութեան յայտագրին մէջ յառաջ բերուած են ներքին ցուցականներ»:

Այս քանի մ'օրինակէս կարելի է մնացորդ գուշակել. եւ մենք կ'ըսենք թէ. Դժուարեւ կ'ընայ հեղինակն այսչափ անկախ ազատութիւն շնորհած ըլլալ թարգմանութեան, որն որ տեղ տեղ անհարազատ ըլլալէն զատ՝ շատ անգամ հասկանալի է՝ միայն գղղ. բնագիրը կարգաւէն ետըր:

3. «Մարտիրոս-ն» Խաչատուր: Հանգիտիկ Օգոստոս-Սեպտ. Թաւրի մէջ (էջ 284, հատ. 5) ծանուցած էինք որ Տիգրան Ե.Փ. Ժիվիլեիկեան Մարտիրոսի անուն հայերէն օրաթերթի մը պիտի հանէ եղբի, որուն նոյն առիթ մը շնորհաբարութիւններն ալ ըլլած էինք: Եղբրնու ցաւով կարգաւորելը թէ այս օրաթերթիս խափանուեր է զարմանալի մեկնութեան մը պատճառաւ, որ անշուշտ անյայտանէ կրնայ յաւալը եկած ըլլալ: Տիգր. Ժիվիլեիկեան՝ չընկեցեալ, եւ իթէ ոչ «Մարտիրոս-ն» գտնէ «Բանդի», անուն օրաթերթիւն ընթերցողաց հետաքրքրութիւնը պիտի գոհացնէ:

4. Մալխոսի խորհրդոյն պաշտպանները: Պր. Կորայր Բիւրանդայի՝ «Մշակին մէջ շարք մը հատուածներով (թիւ 192, 193, 195) ապարդի կ'ըլլէ, խորատուելու եւ համոզուելու համար խորհրդացոյն հակառակորդները: Երբեք ինչ ուսումնականի երկրորդամասնակց պարագայութիւնն յարգելով՝ հանդերձ՝ «քանի մտքը, որ քառանասանկ

ժամանակի մէջ զՊատմութիւն խորենացոյ քանի
 փ հալիւր անգամ ընթերցած է եւ եռան-
 դեամբ ուսումնասիրած, կ'ընէ ինք իրեն համար)
 (Թիւ 191 ա. սիւն) ամենայն հետաքրքրութեամբ,
 կը սպասէր յառաջ ընթերցել փաստից եւ ցուց-
 մանց, որպէս զի կարենանք մենք ալ մեր գաղա-
 ստան ընել, վասն զի ցայժմ լոյս տեսած յօդուած-
 ները վերջէն տարիներու խորենացոյ վայր կատա-
 րած ուսումնասիրութեանց համառոտ տեսու-
 թիւնը կը բովանդակեն, որոնց դէմ իւր անխախտ
 համոզումը կը հաստատէ որ՝ ոչ թէ խորենացիին
 ուրիշ մատենագիրներէն փոխ է առած, այլ ասոնք
 իրմէ, եւ թէ “678 թ. աւականէն շատ յա-
 ու աջ խորենացոյ պատմութիւնը կայր”

5. “Անակէր” եւրոպական Պարոն Ա. Զո-
 պանեանի խմբագրութեամբ այս բանասիրական
 թերթին առաջին թիւը լոյս տեսաւ վերջերս:
 Առաջին հայեցումներէն իսկ ընթերցողն վայ
 աղէկ տպագրութիւն կ'ընէ եւ կը գրուէ զինքը,
 իւր ջիւղն եւ՝ ներսի մեզ բոլե՛ր գոյացական
 նիւթերով, որոնք ընթերցողը կը գոհացնեն
 բոլորովին: Պարոն Ա. Զոպանեան՝ վասն գրուած
 վատհասութիւնը բոլորովին պիտի արտաբայէ: Եր
 շնորհաբանք Պր. Ա. Զոպանեանի եւ իւր պա-
 տուական գործակցաց՝ զխաւարաբար նիւթոց ըն-
 արութեան մէջ ցուցուած մեծ խնամքը:



ԵԱՎԵՐԵԱՆ ՏԵՍՈՒԹԵԱՆ

Վիճակ, 26 Նոյեմբեր, 1898:

Անգղիա մեծ պատրաստութիւններ
 կը տեսնէ, բայց ոչ ոք գիտէ թէ առ ինչ:
 Չորս շինգ շարթէ ի վեր ըլլոր պատե-
 րագմական նաւարանները մեծ գործու-
 նելութեան մէջ են, եւ Գոշէն, ծովակալու-
 թեան պաշտօնեան իւր խոստացած ժո-
 դովոց ներկայ գտնուելն կը հրաժարի,
 պատճառելով թէ՛ պաշտօնն իւր ներ-
 կայութիւնն անհրաժեշտ կերպով կը պա-
 րանջէ եւ թէ չի կրնար նոյն իսկ քանի մը
 ժամու համար հեռանալ: Ընդ հակառակն
 Սալիզբորի վերջերս ըրած թագմաթիւ
 ծառասացութեանցը մէջ այս տեսնուած
 պատրաստութիւններն եւ ոչ խօսքով մը
 կը յիշէ: Նկատելով որ Փաշոդայի խըն-
 դին վտանգաւոր կերպարանք առած
 ըլլալէ շատ հետո է, ցորչափ Դէլկասէ
 Գաղղիոյ արտաքին գործոց պաշտօնեան
 տեղի տալու ամէն մէտ է, վերապահե-
 րով առանձինն կերպով եզրակացական
 խնդրոյն մէջ Գաղղիոյ շահոց պաշտպա-

նութիւնը, նկատելով որ Գաղղիան ակն-
 երեւի ի լուր ամենեցուն խոստովանած է
 թէ չի կրնար իւր զօրութիւնն Անգղիոյ
 նաւատորմին հետ չափել, նկատելով որ
 սպանիական-ամերիկեան պատերազմն
 աւարտած է, ալ կարելի չէ միկնել այս
 չափազանց պատրաստութիւնները, որով
 հանալի եւ Միջերկրականին նաւատոր-
 միոնները թագմաթիւ պատերազմիկ նաւե-
 րով կ'ամենցոյն, A-պահեստի նաւա-
 տորմիոն ծառայութեան վիճակի մէջ կը
 դրուի, 7 միլիոն Մարգէրեան փա-
 փուշտ ստիպիչ կերպով կ'ապսպրուին, եւ
 են: Հասնական մեկնութիւնն է, ինչպէս
 կը կարծուի թէ Անգղիոյ ի ծննատան
 ունեցած շահերը շատ մեծ վտանգի մէջ
 գտնուելու են, եւ զատնք որոշիչ կերպով
 պաշտպանելու համար են այս ամէն պա-
 տրաստութիւնը: Միթէ Ռուսաստանի,
 Անգղիոյ մեծ ոստիխն դէմ են այս ամէնը:
 Բայց Ռուսիոյ Չարն գլխնկեցութեան կը
 հրաւիրէ ըլլոր պետութիւնները, եւ կար-
 ծես ըլլորովին անկասկած հանգստա-
 նալու համար մինչեւ Դեկտեմբեր 20
 Լիւադիա պիտի մայ...: Սակայն
 Անգղիա դեռ դաշնակից մը կը փնտռէ,
 եւ արդէն իսկ Անգղիական-Ամերիկեան
 դաշնադրութեան մը վրայ կը խօսուի:

Գաղղիա: Ենորհիւ Մարիէնի որ
 Դրէյֆուսեանց պաշտպան հանդիսացած
 է Դրէյֆուսի դատը վճռաբեկ ատենին
 յանձնուեցաւ. այս վերջինս ալ վճռեց որ
 դատը վերստին քննուի, եւ արդէն իսկ
 մեծամեծ եւ կարեւոր անձնաւորութիւնք
 եւ պատերազմի շինգ պաշտօնեանք հար-
 ցաքննուած են: Բիզար փոխանակ ար-
 ծակուելու ինչպէս Դրէյֆուսեանք հաս-
 տատապէս ծանուցած էին Յուրլինտընի
 հրամանաւ պատերազմական ատենին
 առջեւ պիտի հանուի: Անդէն Դրէյֆու-
 սեանք դատը փութացնելու դիտմամբ
 անամթութեամբ կը հրատարակեն թէ
 Դրէյֆուս մեռեր է: — Փաշոդայի խնդրին
 մէջ Գաղղիա ցայժմ կըցած է ծարակու-
 թեամբ ժամանակ վատարկել, եւ թէեւ
 լրագիրը Անգղիականաց չափ սպառնա-
 կան լեզու չունին, այսու հանդերձ կը
 պահանջեն որ պետութիւնն իւր իրաւ-
 ունքը մինչեւ վերջին կէտը պաշտպանել
 ետ չկենայ: